

مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس

دوره کارشناسی ارشد رشته علوم حدیث

در ۳ گرایش :

- ۱- تفسیر اثری
- ۲- کلام و عقاید
- ۳- عرفان اسلامی

مصوب چهارصد و هفتاد و دومین جلسه شورای گسترش آموزش عالی
۱۳۸۱/۹/۱۶ مورخ

دفتر تحصیلات تكمیلی

۱۳۸۱ بهمن

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس

دوره کارشناسی ارشد رشته علوم حدیث

در ۳ گرایش:

- ۱ - تفسیر اثری
- ۲ - کلام و عقاید
- ۳ - عرفان اسلامی

گروه علوم انسانی

مصوب چهارصد و هفتاد و دومین جلسه شورای گسترش آموزش عالی
۱۳۸۱/۹/۱۶

بسم الله الرحمن الرحيم
برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته علوم حدیث

گروه: علوم انسانی

رشته: علوم حدیث

گرایش: ۱- تفسیر اثری ۲- کلام و عقاید

۳- عرفان اسلامی

دوره: کارشناسی ارشد

کد رشته:

شورای گسترش آموزش عالی در چهار صد و هفتاد و دومین جلسه مورخ ۱۳۸۱/۹/۱۶
براساس طرح دوره کارشناسی ارشد رشته علوم حدیث که توسط گروه علوم انسانی تهیه
شده و به تأیید رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی،
برنامه و سرفصل دروس) به شرح پوست تصویب کرده، و مقرر می‌دارد:

ماده ۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته علوم حدیث از تاریخ تصویب برای کلبه

دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است.

الف: دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می‌شوند.

ب: مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بر اساس قوانین، تأسیس می‌شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای گسترش آموزش عالی می‌باشند.

ج: مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می‌شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده ۲) این برنامه از تاریخ ۱۳۸۱/۹/۱۶ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم الاجرا است.

ماده ۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد

رشته علوم حدیث در سه فصل مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس برای اجرا

به معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ابلاغ می‌شود.

رأی صادره چهار صد و هفتاد و دومین جلسه شورای گسترش آموزش عالی
مورخ ۱۳۸۱/۹/۱۶

در خصوص برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته علوم حدیث

- ۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته علوم حدیث با ۳ گرایش:
 - تفسیر اثری ۲ - کلام و عقاید ۳ - عرفان اسلامی که از طرف گروه علوم انسانی پیشنهاد شده بود، با اکثرب آراء به تصویب رسید.
 - ۲) این برنامه از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

رأی صادره چهار صد و هفتاد و دومین جلسه شورای گسترش آموزش عالی مورخ ۱۳۸۱/۹/۱۶ در مورد برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته علوم حدیث صحیح است، به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر مصطفی معین
وزیر علوم، تحقیقات و فناوری

رونوشت: به معاونت محترم آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرماید.

دکتر حسن خالقی

دیر شورای گسترش آموزش عالی

بخش اول

مشخصات کلی دوره کارشناسی ارشد

با سمه تعالی

مشخصات کلی دوره کارشناسی ارشد رشته‌های علوم حدیث در سه گرایش

(تفسیر اثری، کلام و عقاید، عرفان اسلامی)

مقدمه:

حدیث بهواره همای قرآن کریم مورد تکریم و احترام مسلمانان بوده و به عنوان ثقل اصفر مطرح است. ملکان پیوسته در سخنان پیامبر اکرم(ص) و مخصوصان(ع) تفسیر مفاهیم قرآن را جستجو کرده و آن را به مثاله یکی از منابع استوار دستیابی به فرهنگ اصیل اسلامی بر شمرده‌اند.

اکنون علیرغم فاصله طولانی با عصر صدور احادیث مجهنان نیاز به بهره‌گیری از آنها به عنوان دومین منبع الهام‌بخش فکر اسلامی پابرجاست. از این رو ناگفته پیداست. بخصوص در دوران جدید لازم است در جهت استفاده بینه و روزآمد از این منبع اصیل و میراث بجای مانده از رسول خدا(ص) و سایر پیشوایان معصوم(ع) نگاهی مجدد بیفکنیم تا این رهگذر بتوانیم از سرچشمه زلال معارف آنان جرعه نوشی نماییم. نیازهای گسترده انسان معاصر ایجاب می‌کند برای جلوگیری از حیرت و سرگردانی در میان مکاتب بشری با نگاهی ژرف. سخنان معصومان(ع) را مورد مذاقه قرار داده و مایه‌های مرتبط با هر دانش را استخراج نماییم. باعثیت به نکات پیش‌گفته رشته‌های کارشناسی ارشد علوم حدیث و کلام و عقاید، علوم حدیث و تفسیر اثری، علوم حدیث و عرفان اسلامی و برخی دیگر طرح‌ریزی شده است.

ضرورت تاسیس این رشته‌ها در دوره کارشناسی ارشد:

پاتروده به ماهیت دینی نظام جمهوری اسلام ایران. تشکیل نسل جوان و ضرورت کنکاش در احادیث گران‌سینگ مخصوصان(ع) با رویکردی تخصصی و نیز با نگاه به دستاوردهای دانش‌های توین بشری تاسیس رشته‌های درسی دانشگاهی جدیدی را ضروری می‌نماید. از این رو، ایجاد رشته علوم حدیث با هدف تربیت متخصصانی توانا و کارآمد در حقیقت، پاسخی مناسب به این نیازهاست که جامعه امروز در چالش با آنها قرار گرفته است.

ویژگیهای برنامه کارشناسی ارشد علوم حدیث:

با عنایت به بررسی‌های انجام گرفته درخصوص رشته‌های علوم حدیث از یک سو و خصایص لازم برای تدوین برنامه‌های درسی در مقاطع مختلف آموزش عالی تلاش تعامی دست‌اندرکاران تدوین این مجموعه بر آن بوده است که بر تامه حاضر براساس روش تئوریکی صورت پذیرد و در طراحی آن عنایت خاص به موارد ذیل وجود داشته است:

- روش میان رشته‌ای
- روش جامعه مداری (توجه به نیازهای جامعه دینی اسلامی به بررسی‌های حدیثی و علمی و استخراج بیانی حدیث در هر موضوع علمی مرتبط با رشته)

هدف کلی رشته:

هدف کلی دوره کارشناسی ارشد رشته علوم حدیث در نظام دانشگاهی تربیت مدرسان و محققان شایسته است که با

برخورداری از شناخت دیدگاههای نظری معصومان(ع) توانایی ایجاد ارتباط و بهره‌گیری از علوم مورد نظر در رشته تخصصی را داشته باشد و بتواند با نگاه به مبانی هریک از آن دانشها به ارائه نظرات و اصول کلی مورد نظر اسلام در حوزه‌های مرتبط با هر علم پردازد.

اهداف آموزشی:

۱- آشنایی با معارف حدیثی

۲- آشنایی کلی با اصول و روش‌های علمی مربوط در هر رشته

۳- استنباط مبانی علمی هر رشته از میان احادیث معصومان(ع)

توانایی دانش آموختگان:

۱- تدریس دروس مرتبط با این رشته‌ها در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی

۲- تحقیق در حوزه‌های مرتبط با رشته‌های علوم حدیث

۳- پاسخگویی به شباهت مطرح شده از سوی مخالفان در مورد احادیث شیعه

۴- بهره‌مندی از دانش حدیثی و اصول مطرح در هر رشته برای یافتن پاسخ‌های مناسب با سوالات جدید

شرایط پذیرش دانشجو:

داوطلبان تحصیل در این رشته از بین دانش آموختگان مقطع کارشناسی با تأکید بر رشته علوم حدیث و علوم قرآن و حدیث انتخاب می‌شوند. آزمون علمی ورودی دو مرحله‌ای خواهد بود. مرحله اول توسط وزارت علوم تحقیقات و فناوری و یا سما مجوز آن وزارت‌خانه برگزار می‌شود و مرحله دوم به صورت مصاحبه و شناختی است که توسط دانشگاه یا دانشکده مجری، به عمل خواهد آمد.

طول دوره و تعداد واحدهای درسی:

مطابق آئین‌نامه‌های آموزش مصوب و مورد تایید وزارت علوم تحقیقات و فناوری تحصیل در رشته کارشناسی ارشد ناپیوسته علوم حدیث برابر با ۴ نیمسال تحصیلی است که در صورت نیاز برای نکارش پایان‌نامه و دفاع از آن قابل تجدید است. برنامه درسی رشته مشتمل بر ۲۸ واحد درسی و ۴ واحد پایان‌نامه تنظیم شده است.

اگر ارادی که دانش آموخته رشته‌های غیرمرتبط می‌باشد باید دروس پیش‌نیاز مشخص شده در برنامه را بگذراند. زمان گذراندن دروس پیش‌نیاز به مدت زمان مجاز تحصیل افزوده خواهد شد.

ضمانت واحدهای این دوره تابع ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می‌باشد.

مواد امتحانی و ضرایب

۱- دروس عمومی هر سه رشته: زبان عربی(۴)، زبان انگلیسی(۱)، تاریخ حدیث(۳)، مصطلح‌الحدیث(۲)

۲- دروس تخصصی: الف) گرایش تفسیر اثری: تاریخ قرآن(۲)، تفسیر قرآن(۳)، علم رجال(۲)، فقه‌الحدیث(۲)

ب) گرایش کلام و عقاید: کلام(۴)، فلسفه(۲)، تفسیر(۲)، فقه‌الحدیث(۴)، علم رجال(۲)

ج) گرایش عرفان اسلامی: کلام(۳)، فلسفه(۳)، عرفان و تصوف(۴)، فقه‌الحدیث(۳)

بخش دوم

- جدول عناوین دروس و تعداد واحدها

- جدول عناوین دروس پیش نیاز

جدول دروس تخصصی رشته علوم حدیث گرایش عرفان اسلامی مقطع کارشناسی ارشد

ردیف	نام درس	قائم درس	کد درس
ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعه ها
ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعه ها
۳۱	حوزه ها و مکاتب حدیث	۲	
۳۲	بررسی تطبیق منابع رجالی	۲	
۳۳	مبانی جرح و تعديل	۲	
۳۴	مبانی فهم حدیث	۲	
۳۵	آسیب شناسی حدیث	۲	
۳۶	متون عرفانی به زبان انگلیسی	۲	
۳۷	روش شناسی عرفان و شناخت منابع و مأخذ	۴	۶۴
۳۸	تفسیر عرفانی قرآن	۲	۳۲
۳۹	عرفان نظری	۴	۶۴
۴۰	شرح احادیث عرفانی (۱)	۲	۳۲
۴۱	شرح احادیث عرفانی (۲)	۲	۳۲
۴۲	شرح احادیث عرفانی (۳)	۲	۳۲
۴۳	شرح احادیث عرفانی (۴)	۲	۳۲
۴۴	پایان نامه	۴	---
جمع			۳۲

تذکر: مطابق ماده ۷ فصل سوم آئیننامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد مصوب یکصد و هفتاد و چهارمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی در مورخ ۶۸/۸/۲۸، توسط گروه آموزشی مربوط تعداد ۱۸ واحد دروس پیش‌نیاز طراحی و تدوین شده است.

جدول دروس پیش‌نیاز رشته علوم حدیث گرایش عرفان اسلامی مقطع کارشناسی ارشد

ردیف درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت	پیش‌نیاز یا زمان ارائه درس
	جمع	جمع نظری عملی	ساعیت	
۶۰	نقد و بررسی تصوف اسلام (۱)	۲	۳۲	۳۲
۶۱	نقد و بررسی تصوف اسلام (۲)	۲	۳۲	۳۲
۶۲	آشنایی با کلیات علم کلام قدیم	۲	۳۲	۳۲
۶۳	فلسفه	۲	۳۲	۳۲
۶۴	بررسی متون عرفانی به زبان فارسی	۲	۳۲	۳۲
۶۵	بررسی متون عرفانی به زبان عربی	۲	۳۲	۳۲
۶۶	پژوهش‌های حدیثی در دوران معاصر	۲	۳۲	۳۲
۶۷	عرفان عملی	۲	۳۲	۳۲
۶۸	تشیع و عرفان	۲	۳۲	۳۲
جمع				۱۸

بخش سوم

- سرفصل دروس

حوزه‌ها و مکاتب حدیثی

کد درس: ۳۱ و ۳۲

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف:

آشنایی با حوزه‌ها و مکاتب حدیثی در شیعه و اهل سنت

سرفصل:

الف) بررسی اوضاع و احوال مهم‌ترین حوزه‌های حدیثی شیعه و اهل سنت در محورهای:

- پایه‌گذاران حوزه‌ها

- اعلام و یوتوت حديثی

- مکاتب و تکرشهای حدیثی

- بررسی عامل حوزه‌ها با یکدیگر

ب) بررسی مكتب حدیثی اخباریان و اصولیان

ج) بررسی مكتب اهل حدیث و اصحاب رای

بررسی تطبیقی منابع رجالی

کد درس: ۶

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف:

بررسی میدانی منابع رجالی فریبین و مشخص ساختن نقاط قوت و ضعف آنها.

سرفصل:

الف) بررسی تطبیقی منابع رجالی متقدم و متاخر شیعه از قبیل رجال کشی، فهرست نجاشی، رجال و فهرست شیخ طوسی، رجال ابن داود، خلاصه الاقوال علامه حلی، مجمع الرجال قهیانی، متنهای المقال ابو علی حائزی، جامع الرواه اردبیلی، قاموس الرجال الحدیث، آیة الله خویی و ...

ب) بررسی تطبیقی منابع رجالی متقدم و متاخر اهل سنت از قبیل: الجرح والتعديل، التکمال فی معرفة الرجال، تهذیب التکمال، تهذیب التهذیب، تذكرة الحفاظ، میزان الاعتدال، لسان المیزان و ...

ج) بررسی نقاط قوت و ضعف هریک از منابع رجالی فریبین و مشخص ساختن ویژگی‌های مشترک و اختصاصی آنها از قبیل: تاریخ محوری، عصر محوری، موضوع محوری، حدس محوری، جامع گرانی و ...

مبانی جرح و تعدیل

کد درس: ۳۲ و ۲

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف:

آشنایی با دلایل تعارض جرح و تعدیل راویان در کتب رجالی و راههای رفع تعارض.

سرفصل:

الف) بررسی مفهوم اصطلاحی جرح و تعدیل و مرادفات آنها از قبیل: عدالت، وثاقت، ضبط، جرح، تعدیل و...

- تحقیق درباره حجیبت اقوال رجالیان

- بررسی اختلاف دیدگاه‌های رجالیان متقدم با متاخر

ب) بررسی معیارهای تعدیل:

- تنصیص ائمه(ع)

- تنصیص متقدمان

- تنصیص متاخران

- کثرت روات

- شیخوخت اجازه دهنده

- وکالت از امام(ع)

- و...

ج) بررسی محورهای جرح

شخصیتی: (ضعف حفظ، کثرت خطأ و...)

عقیدتی: (فاد مذهب غلو در دین و مذهب، اعتقاد به عقاید غیر امامیه، بدعت گذاری در دین و...)

اخلاقی: (فسق، کدب و...)

د) تعارض جرح و تعدیل و راههای رفع تعارض

مبانی فهم حدیث

کد درس: ۳۴ و ۳

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

مهدف:

آشنایی با دانش های مقدماتی و ضوابط فهم حدیث.

سرفصل:

الف) دانش های مقدماتی در فهم حدیث

- علوم ادبی (کلیاتی از علم صرف، نحو، لغت، معانی، بیان و...)
- دانش های حدیثی (کلیاتی از تاریخ حدیث، مصطلحات حدیث، رجال حدیث و...)
- علوم اسلامی (کلام، فقه، تفسیر و...)
- تاریخ و فرهنگ در عصر صدور روایات
- ادبیات، فرق و مذاهب در عصر صدور روایات

ب) ضوابط فهم حدیث

- فهم پذیری روایات
- شناخت انواع روایات از قبیل: عام و خاص، مطلق، مقید، مجمل، معین و...
- ساختار شناسی در فهم احادیث (لغت، ترکیب و...)
- سیاق شناسی
- شناخت اسباب صدور روایات
- هرمنوئیک متون روایی از قبیل (نقل به معنا، تقطیع، حذف و...)

آفت شناسی حدیث

کد درس : ۳۵ و ۴

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف:

آشنایی با آفت‌های حدیث و راه‌های مقابله با آنها.

سرفصل:

(الف) آفت‌ها

- وضع و تحریف

- تصحیف

- تقطیع

- اضطراب

- تدلیس

- ادرج

- نقل به معنا

- حذف اسانید

- تعارض

- ...

(ب) شیوه مقابله با آفت‌های حدیثی

- نقد سندی روایات با استفاده از معیارهای معتبر

- نقد متنی روایات با استفاده از معیارهای معتبر

- مقابله و برسی نسخ

- بهره‌گیری از فرائن داخلی و خارجی

- استفاده از قوانین تادل و تراجیح

متون عرفانی به زبان انگلیسی

کد درس: ۳۶

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف:

آشنایی دانشجویان با مبانی و مفاهیم تصوف و عرفان اسلامی در متون انگلیسی.

سرفصل:

- صوفی (sufi)
- عارف (mystic)
- انسان کامل (the perfect man)
- وحدت وجود (unity of being)
- عشق (love)
- معرفت و ولایت (knowledge and vilaya)

روش‌شناسی عرفان و شناخت منابع و مأخذ

کد درس: ۳۷

تعداد واحد: ۴

تعداد ساعت: ۶۴

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف:

آشنایی با روش عرفانی در مقایسه با روش‌های دیگر و شناخت با مهمترین منابع و مأخذ عرفان اسلامی

سرفصل:

الف - تفاوت روش‌شناسی عرفان :

- تفاوت روش فلسفی (معانی، اشرافی، متعالیه) با روش عرفانی - تفاوت روش کلامی و فقهی با روش عرفانی - تفاوت میان روش‌های عقلی و نقلی با کثف و شهود.

- تجربه عرفانی و آشنایی با اصطلاحات عرفانی - زبان عرفانی در هنرها به خصوص شعر فارسی.

- تگزش‌های مختلف به متون عرفانی: تگزش فقهی، کلامی، فلسفی.

- تفسیرهای جدید متون عرفانی: روانشناسی، روان‌شناسی، جامعه‌شناسی.

- تفاوت روش‌های جدید در بررسی متون عرفانی: نقد تاریخی، پدیدارشناسی، هرمنوئیستیک.

- شناخت منابع اصلی سیره عرفا مانند: حبیله الاولیا، حافظة ابونعمیم اصفهانی - تذكرة الاولیا، عطار - نفحات الانس، جامی - طرائق الحقائق، حاج تائب الصدر شیرازی.

ب - شناخت منابع و مأخذ:

- شناخت منابع اصلی تعالیم عرفا مانند: التعرف لمذهب التصوف، کلام‌بازی - مصباح الهدایة، عزالدین محمود کاشانی - مرصاد العباد، شیخ نجم الدین رازی - بحر المعارف، عبدالصمد همدانی

- شناخت منابع اصلی حکمت و عرفان نظری مانند: فضوص الحکم و شروح آن به خصوص شرح قیصری

- شناخت منابع اصلی دستورات سلوکی عرفا مانند: اصول عشره، شیخ نجم الدین کبری - سیر و سلوک سید بحرالعلوم - پند صالح، حاج ملام محمدحسن صالح علی شاه.

- منابع اصلی تحقیقات جدید در عرفان مانند: جستجو در تصوف ایران، دنباله جستجو در تصوف ایران هر دو از دکتر عبدالحسین زرین‌کوب - تشیع و تصوف، کامل مصطفی شیبی، ترجمه محمد ذکاوی - آثار عرفانی هائزی کوین - آثار خانم آنه ماری شیعل.

- شناخت منابع اصلی عرفان در اجتماع مانند: فتوت تابه‌ها، تصوف در اتحاد شوروی (صوفیان و کمیسرها).

تفسیر عرفانی قرآن

کد درس : ۳۸

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف:

اطلاع به روش، مبانی و ماهیت تفسیر و تفاسیر عرفانی.

سرفصل:

(الف) تفسیر و تفاوت آن با تأویل - تفسیر عرفانی قرآن و تفاوت آن با دیگر انواع تفسیر - روش عرفانی تفسیر و شناخت آن - مبانی تفسیر عرفانی قرآن - ظهر و بطن قرآن - فرق کتاب آفاقی و کتاب انفسی و کتاب قرآنی - تنزیل و تأویل - بررسی تاریخی تفاسیر عرفانی قرآن از آغاز تا کنون.

(ب) مهمترین تفسیرهای عرفانی :

۱. از مخصوصین (ع) مانند: تفسیر منسوب به امام صادق (ع).

۲. از دانشمندان شیعه مانند: تفسیر بیان السعادة، ملا سلطان محمد گنابادی (سلطان علیشاه) - تفسیر صافی - المحیط الاعظیم،

سید حیدر آملی.

۳. نزد عرفا و متصرفه مانند: لطافت الاشارات، قشیری - التاویلات، ملا عبدالرزاق کاشانی معروف به تفسیر محی الدین بن عربی، روح البیان، شیخ اسماعیل حقی - عرویں البیان، روزبهان بقی.

۴. به زبان فارسی مانند: کشف الاسرار، مبیدی (تفسیر نوبت سوم).

(ج) نمونه های بر جسته تأویل قرآن: تفسیر منسوب به ابن عربی - تفسیر ملا صدر - (تأویل الآیات) المحیط الاعظیم، سید حیدر آملی - التاویلات النجمیة، شیخ نجم الدین رازی.

عرفان نظری

کد درس: ۳۹

تعداد واحد: ۴

تعداد ساعت: ۶۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: نقد و بررسی تصوف اسلامی^(۲)، فلسفه اسلامی.

هدف:

شناخت مبانی عرفان نظری.

سرفصل:

- تعریف عرفان ، موضوع و مسائل عرفان نظری

- وجود وحدت (وجودشناسی عرفانی)

- اسماء و صفات حق تعالی

- اعیان ثابت

- جوهر و عرض در طریقت اهل الله

- عوالم کلیه و حضرات خمس

- عالم مثالی

- مراتب کشف و انواع آن

- عالم صورت حقیقت انسانی

- خلافت حقیقت محمدیه

- روح اعظم و مراتب و اسماء آن در عالم انسانی

- قیامت کبری و صفری (لنا)

- نبوت و رسالت و ولایت

شرح احادیث عرفانی (۱)

کد درس: ۴۰

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف:

آشنایی با معرفت الله و متعلق آن، اثبات وجود حق و طریق آن، صفات الهی و اقسام آنها و چگونگی نسبت آنها با ذات در احادیث نبوی و ولوی.

سرفصل:

(الف) معرفت الله - متعلق معرفت (الوهیت با ذات) - عدم ادراک حق به حواس پنجگانه - طرق علم به خداوند - حجاب - خلق حجاب میان حق و خلق - تعریف حق به آیات - آفرینش خلق به معرفت و بیویست - معرفت ابتدای عبادت حق است - احتجاج حق به نور خدا.

(ب) اثبات وجود حق تعالی به برهان و علامات: دلالت خلق بر حق تعالی، استدلال به سماوات و نجوم بر وجود صانع.
(ج) صفات الهی: مراد از صفت - معینیت و غیریت صفات با ذات - نقی صفات از خداوند یا کمال توحید - تشبیه و تنزیه - کبریا و جلال.

۱. صفات ذات یا تشبیه: حیات، علم، قدرت، کلام، سمع، بصر و اراده (صفات جلالی و جمالی)

۲. صفات سلبی و تنزیه: توحید - تباین حق با خلق و نقی مثل (لیس کمتره شی) - نقی ابتداء و انتها - نقی کم، متی، کیف و ... از خداوند - نقی اتفاق تفاس و اتصال - نقی حد - نقی حرکت و سکون - تزه از زمان، جوهریت، قربین، قبیلت و بعدیت، غریزه، اجل، غایت، حلول در اشیا - بعد اشیا - نقی ترکب، تناهی، مکان، مقدار، حدوث، نیان و جسمیت.

۳. صفات موهم تشبیه و تجھیم: استیزا، مکر، ید، استوا بر عرش و ...

شرح احادیث عرفانی (۲)

کد درس : ۴۱

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: شرح احادیث عرفانی (۱)

هدف:

آشنایی با اسماء الهی، معنا و اقسام آنها، نبوت، خلافت و ولایت در احادیث.

سرفصل:

الف) اسم و معنای آن - تفاوت اسم و صفت - تفاوت اسماء الله و اسماء مخلوقین - تعداد اسماء - اسم و مسمی - مغایرت یا عینیت اسم و مسمی در اندیشه شیعه و اختلاف آن با نظریه برخی از عرفان - اسم علم - اسم اعظم - اسم جامع الله - اشتئاق لفظ جلاله - علمیت اسم جلاله - اسم الرحمن و جامیعت آن - اسم و مظہر، الاول، الآخر، الظاهر، الباطن، المقدّر، المدیر، الاحد، القادر، الحجی، المتكلّم و شرح و بیان دیگر اسماء الهی ...

ب) نبوت و خلافت و ولایت:

۱. نبی و تفاوت آن با رسول - بعثت نبی و فایده آن - رسالت مطلقه - انسان کامل - مرتبه نبی عکرم اسلام (ص)، نبی (ص) تمام حقایق است - مصالحه ملاتکه با نبی (ص) - خوف ابليس از بعثت نبی (ص) - سنت - سیرت و علو درجه رسول الله (ص) - ختم نبوت و ضرورت آن.

۲. ضرورت وجود حجت در هر عصر و زمان، انحصر خلافت در النه (ع) - هر ایوب انبیا و رسول و خلفای رسول سلسله مراتب اولیا: ابدال، اوّلاد و ... - امامت در اندیشه شیعی.

شرح احادیث عرفانی (۳)

کد درس : ۴۲

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز : شرح احادیث عرفانی (۲)

هدف:

آشنایی با چگونگی تجلی و ظهور اشیا (آفرینش)، مراتب هستی، سلسله مخلوقات و معاد و چگونگی آن بنا بر احادیث نبوی و ولوی.

سرفصل :

- احادیث، واحدیت (الوهیت)، روایت (مراتب ظهور و تعبیت حق)، صادر اول یا عقل.
- خلق مخلوق اول از لاشی، انسان کامل، عوالم هستی و نسبت انسان کامل بدان، خلق آدم بر صورت حق، اسماء و صفات دخیل در آفرینش، تمامیت اتقان و احکام عالم، هدف و غایت خلقت.
- نفوس نوریه، مراتب ملاکتکه.
- تناظر میان موجودات عالم اعلی و اسفل، عرش، کرسی، حمله عرش، عمود، سماوات و ارضین سبع، فاعلیت و علیت حق نسبت به اشیا، شرو صدور آن از حق، حق به منزله نور آسمانها و زمین.
- کل یوم هو فی شان (خلق جدید)، حدوث و قدم عالم، خلق بالامثال، نفع روح.
- جنت و دوزخ، مخلوقیت جنت و دوزخ در عصر حاضر، محل جنت و دوزخ، درجات جنت، دوزخ و درگاه آن، صراط، میزان و کیفیت آن، ساعت.
- قبر و معنای آن، بعثت آنان که در قبرند، کل شی هاک الاوجهه ...

شرح احادیث عرفانی (۴)

کد درس : ۴۳

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز : شرح احادیث عرفانی (۳)

مُسْدَف:

آشنایی با مقامات و احوال عرفانی بر مبنای احادیث.

سرفصل :

گزینش احادیثی از منابع پیشنهادی در خصوص :

الف - مقامات :

- توبه
- ورع
- زهد
- فقر
- صبر
- شکر
- خوف
- توسل
- رضا

ب - احوال :

- محبت
- شوق
- غیرت
- قرب
- حبا
- انس و هیبت
- قبض و بسط و ...

منابع پیشنهادی دروس

دوره کارشناسی ارشد

رشته‌های علوم حدیث

حوزه‌ها و مکاتب حدیثی

هر دو از دکتر معارف	پژوهشی در تاریخ حدیث شیعه تاریخ عمومی حدیث
استاد شاهله چی	علم الحدیث
ماهقاتی	مقباس الهدایة
آیت‌الله خویی	معجم الرجال
شوشری	قاموس الرجال
خوانساری	روضات الجنات
سید بحر العلوم	رجال
کشی	اختیار الرجال
رسول جعفریان	تاریخ تشیع در ایران
شیخ حر عاملی	امل الامل
متجب الدین	فهرست
علامه مجلسی	کتاب الاجازات بحار الانوار
نجاشی	رجال
شیخ حر عاملی	مقدمه‌های کتب اربعه شیعه
میرزا حسین نوری	خاتمه وسائل الشیعه
دایرة المعارف بزرگ اسلامی مدخل‌های مربوط مانند: اخباریان، امامیه، اهل حدیث و اصحاب رأی	مستدرک الوسائل
طبقات ابن سعد	
مقدمه‌های صحاح ستة	
آثار شافعی (اختلاف الحديث، الأم، الرسالة)	
عجب خطیب	السنة قبل التدوین
محمد ابوذھر	الحدیث والمحاذیف
هر دو از خطیب بندادی	تاریخ بغداد و الرحله فی طلب الحديث
سباعی	السنة و مکانتها فی الاسلام
ذهبی	نذرۃ الحفاظ
	دایرة المعارف‌ها ذیل اماکن و اشخاص مهم.

بررسی تطبیقی مخابع رجالی

مقدمه متابع رجالی فرقین و تحلیل روش آنها از قبیل: مقدمه معجم رجال الحديث، مقدمه تهدیب التکمال

علامه شوشتاری

مقدمه قاموس الرجال

آیت الله سبحانی

کلیات فی علم الرجال

عبدالهادی فضلی

اصول علم الرجال

دکتر معارف

پژوهشی در تاریخ حدیث شیعه بحث تاریخچه علم رجال

آیت الله خامنه‌ای

چهار کتاب اصلی علم رجال

مسلم داوری

اصول علم الرجال

مبانی جرح و تعدیل

سیدعلی حبینی صدر	الفواد الرجالية
حجت الاسلام تقى	الرسائل الرجالية
آیت الله سبحانی	کلیات فی علم الرجال
سید محمدحسن اعرجی کاظمی	عدة الرجال
مسلم داوری	اصول علم الرجال بین النظریة والتطبيق
عبدالهادی فضلی	اصول علم الرجال
محمدضیا اعظمی	دراسات فی الجرح والتعدیل
عمادالدین محمد رشید	نظریه نقد الرجال
مقبل ابن هادی وادعی	شفاع العلیل
آیت الله خویی	مقدمه معجم الرجال
کلباسی	الرسائل الرجالية
بکر بن عبدالله ابوزید	التفاصيل لاصول التخرج و قواعد الجرح والتعدیل

مبانی فهم حدیث

ابوبکر فورک	مشکل الحديث و بیانه
عبدالله نجدى	مشکلات الاحادیث النبویة و بیانها
سید رضی	المجازات النبویة
سید مرتضی	امالی
مامقانی	مقباص الهدایة
ابن قبیبه	تاویل مختلف الحديث
ابن انیو	النهاية فی غریب الحديث
صبحی صالح	شرح های علامه مجلسی و صدرالمتألهین و علاصالح عازندرانی بر کافی فقه اللہ
دکتر محمد بن لطفی الصباغ	التصویر الفنی فی الحديث
یحییی بن عبدالله المعلمی	الاعمال والشواهد فی الحديث الشریف
ابراهیم بن محمد بن حمزہ الحنفی الدمشقی	البيان والتعریف لاسباب ورود الحديث النبوی
سیوطی	اسباب ورود الحديث او اللمع فی اسباب الحديث
هر دو از دکتر مسفر بن غرم الله الدمشقی	مقایس نقد متون السنة ، التدليس فی الحديث، حقیقته و اقسامه ...
دکتر عبدالجید محمد اسماعیل	منهج التوفیق والترجیح بین مختلف الحديث

آفت شناسی حدیث

ابوهلال عسگری	تصحیفات المحدثین
کتری	التبیهات فی التصحیفات
ابن صلاح	علوم الحدیث
خطیب بغدادی	الکفایة فی علم الدرایة
صبحی صالح	علوم الحدیث
علامہ قاسمی	قواعد التحدیث
عمر فلانه	الوضع فی الحدیث
جلال الدین سیوطی	تدریب الراوی
هردو از محمد باقر یهودی	علل الحدیث ، معرفة الحدیث
ابو حاتم رازی	العل
احمد بن حنبل	العل
ابن حجر عسقلانی	العل المتناهیة فی احادیث الواهیة
اسپیری جمال	التصحیف والرہ فی الحدیث و اللئه و جهود المحدثین فی مکافحته
ابوعید محفوظ الرحمن	الارسال فی مصطلح الحدیث
دکتر حمزه عبدالله العلیاری	الحدیث المعلول قواعده و ضوابطه
دکتر محمد بن لطفی الصباغ	تاریخ القصاص و اثرهم فی الحدیث النبوی
هردو از هاشم معروف حنفی	الموضوعات فی الاقار والاخبار ، دراسات فی الحدیث والمحدثین

متنون عرفانی به زبان انگلیسی

1. the heritage of Sufism, 3.vol
2. "Sufism" arbery
3. hindu muslims mysticism, by zaehner
4. the philosophy of ibn al-arabi , by ramlanda
5. Encyclopaedia of religion and Ethics , ed,j.hastings

روش شناسی عرفان و شناخت منابع و مأخذ

علماء لاهیجی	مقدمه گوهرمراد
ایزوتو، ترجمه گوهری	صوفیسم و تانویسم
آن هاری شبیل و دیگر آثار او	اعمال عرفانی اسلام
هانری کربن و دیگر آثار او	فلسفه تطبیقی
هانری گربن، بوی جان	تاریخ فلسفه اسلامی
نصرالله پور جوادی	مجموعه مقالات
محمد مجتبه شبستری	هرمنویک کتاب و سنت
محمد رضا ریختگران	هرمنویک
رضا داوری	شاعران در زمانه عزت
کلاباذی	العرف لمذهب التصوف
عز الدین محمود کاشانی	صبح الهدایة
هر دو از شیخ نجم الدین رازی	هرصاد الباد، اصول عشره
عبدالقصد همدانی	بحر المعارف
سید بحرالعلوم	فصوص الحكم و شروح آن
حاج محمد حسن صالح علی شاه	سیر و سلوک
هر دو از دکتر عبدالحسین زرین کوب	پند صالح
کامل مصطفی شیبی ترجمه محمد ذکاوی	جستجو در تصوف ایران، دنباله جستجو در تصوف ایران
مجلی دوم	تشیع و تصوف
سید حسین نصر	نحوت نامه ها
فصلنامه فرهنگ، وزیر پدیدار شناسی شماره ۱۸	رساله اجوبه
	هنر و معنویت اسلامی

نهاير عرفاني قرآن

سید حیدر آملی

ملاسلطان محمد گنابادی (سلطان علیشاه)

علی زعور

پل نویا، ترجمه اسماعیل سعادت

اسماعیل حقی برسوی

میبدی

دکتر ذهیبی

فیری

روزبهان بقلى

نجم الدین رازی

حاج سلطان حسین تابندہ

المحيط الاعظم

ییان السعادة (به خصوص مقدمه)

التفسیر الصوفی للقرآن عند الصادق

تفسیر منسوب به ابن عربی

تفسیر قرآن و زبان عرفانی

روح البيان

کشف الاسرار

التفسیر والഫرون، ج دوم ، فصل پنجم

لطائف الاشارات

عرانس البيان

تاویلات نجمیه

قرآن مجید و سه داستان اسرار آمیز عرفانی

هرفان نظری

مقدمه قبصى بر فصوص الحكم
رسالة التوحيد والنبوة والولاية
جامع الاسرار و منبع الانوار، كتاب نص النصوص فى شرح الفصوص هر دواز سید حیدر آملی

شرح احادیث عرفانی (۱)

هر دو از قاضی سعید قمی
صدرالدین قونوی
ملا صدرای شیرازی
امام جعفر صادق(ع)
ابن ابی جمهور احسانی
حافظ ابونقیم اصفهانی
ملا سلطان گنابادی
سیوطی

شرح الأربعین، شرح توحید صدوق
شرح اربعین حدیثاً
شرح اصول کافی
مصاحف الشریعة
عواوی الالائی
حلیة الاولیاء و طبقات الاصحیاء
مجمع العادات
احادیث موضوعه

شرح احادیث عرفانی (۲)

هر دو از قاضی سعید قمی	شرح الأربعین، شرح توحید صدوق
صدرالدین قونوی	شرح اربعین حدیثاً
ملاصدرای شیرازی	شرح اصول کافی
امام جعفر صادق (ع)	مصاحح الشریعة
حافظ ابوحنیم اصفهانی	حلیة الاولیاء و طبقات الاصفیاء
ملا سلطان گنابادی	یان السعادۃ
سیوطی	اللئالی المصنوعة فی الاحادیث الموضوعة

شرح احادیث عرفانی (۳)

هر دو از قاضی سعید قمی
صدرالدین قونوی
ملا صدرای شیرازی
امام جعفر صادق (ع)
ابن ابی جمهور احسانی
حافظ ابونقیم اصفهانی
ملا سلطان گنابادی
سیوطی

شرح الأربعین ، شرح توحید صدوق
شرح اربعین حدیثاً
شرح اصول کافی
صبح الشریعه
عواوی الآلی
حلیة الاولیاء و طبقات الاصلیاء
یان السعاده
الثالثی المصنوعه فی الاحادیث الموضوعة

شرح أحاديث عوفاني (٤)

عز الدين محمود كاشانى	مصابح الهدایة وفتح الكفاية
كمال الدين عبدالرزاق كاشانى	شرح منازل السالرين
غيف الدين سليمان التلمذانى	شرح منازل السالرين
ابوطالب مكى	قوت القلوب في معاملة المحبوب
علامه مجلسى	بحار الانوار
كلينى	أصول كافى
غزالى	احياء علوم الدين

